

Porečki povijesni festival - Giostra: valorizacija zavičajne baštine Istre

Matić, Ket

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:462143>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-18**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

zir.nsk.hr

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

KETI MATIĆ

**POREČKI POVIJESNI FESTIVAL – GIOSTRA: VALORIZACIJA ZAVIČAJNE
BAŠTINE ISTRE**

Završni rad

Pula, srpanj, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

KETI MATIĆ

**POREČKI POVIJESNI FESTIVAL – GIOSTRA: VALORIZACIJA ZAVIČAJNE
BAŠTINE ISTRE**

Završni rad

JMBAG: 0303059229, redoviti student

Studijski smjer: Preddiplomski stručni studij predškolski odgoj

Predmet: Usmena zavičajna baština

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Teorija književnosti

Mentor: doc. dr. sc. Vjekoslava Jurdana

Pula, srpanj, 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Keti Matić, kandidat za prvostupnicu Predškolskog odgoja ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA o korištenju autorskog djela

Ja, Ketii Matiić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Porečki povijesni festival – Giostra: valorzacija zavičajne baštine Istre“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SAŽETAK

Zavičajna baština kao kulturno-umjetnička vrijednost nekog područja predstavlja identitet nekog naroda. Za očuvanje kulturnog identiteta važno je obnavljanje zaboravljenih tradicija koji će se ovim načinom njegovati, očuvati i prenijeti njezinim budućim nositeljima. Cilj ovog rada je kroz projekt zaštite nematerijalne kulturne baštine pod nazivom Porečki povijesni festival Giostra ukazati na prenošenje kulturne povijesne baštine. Ovim se radom prikazuje rad Udruge prijatelja Giostre kao glavnog suorganizatora ove manifestacije. Udruga koja obuhvaća edukativni rad sa svim dobnim skupinama s ciljem oživljavanja kulturno-povijesne baštine, odnosno grada Poreča u doba baroka. Istraživanjem kroz rad pokazalo se da je grad Poreč bogat kulturno-povijesnom baštinom koju nastoji na najbolji način zadržati i prezentirati, a sve s ciljem održanja i oživljavanja najvrjednijeg bogatstva ovog grada.

KLJUČNE RIJEČI: kultura, zavičajna baština, kulturni identitet, kulturno-povijesni događaj, Poreč.

SUMMARY

Native heritage as cultural-artistic value of an area represents the identity of a nation. To preserve cultural identities, it is important to renew the forgotten traditions that will nurture, preserve and transmit its future holders this way. The aim of this paper is to call the Poreč Historical Festival Giostra a reference to the transfer of cultural heritage. This work presents the work of Giostra's Friends Association as the main organizer of this event. An association that includes educational work with all age groups in order to conquer the cultural and historical heritage of Poreč in the Baroque era. Through research, the city of Poreč proved to be rich in cultural and historical heritage that is being kept and presented, all with the aim of maintaining and reviving the most treasured wealth of this city.

KEY WORDS: Culture, Heritage, Cultural Identity, Cultural and Historical Event, Poreč.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	7
2. HRVATSKA USMENA KNJIŽEVNOST.....	9
3. TEMELJNA POLAZIŠTA	10
3.1. Kultura	10
3.2. Kulturna baština.....	10
3.2.1. Nematerijalna kulturna baština Istre	11
4. AKTERI KULTURNE BAŠTINE U ISTRI.....	14
4.1. Zavičajni muzej Poreštine	15
5. CENTAR ZA NEMATERIJALNU KULTURU ISTRE.....	17
6. POREČ KROZ POVIJEST.....	18
6.1. Život u antici.....	18
6.2. Srednji vijek	19
6.3. Propadanje grada tijekom 16. i 17. stoljeća.....	20
6.4. Obnova grada u 18. stoljeću	21
6.5. Grad u 20. stoljeću i danas	22
7. DRUŠTVO PRIJATELJA GIOSTRE	24
7.1. Osnivanje muzejskog društva	24
7.2. Edukativni programi u Društvu prijatelja Giostre.....	26
8. POREČKI POVIJESNI FESTIVAL - GIOSTRA.....	32
8.1. Gastro priča i sajam Giostre.....	33
8.2. Glazba, ples i teatar na povijesnom festivalu	35
8.3. Moda baroka.....	37
8.4. Viteški turnir	39
9. VALORIZACIJA I POZNAVANJE NEMATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE KROZ MANIFESTACIJU GIOSTRA.....	43
10. ZAKLJUČAK.....	45
LITERATURA.....	47
POPIS FOTOGRAFIJA	50
PRILOZI	51

1. UVOD

Tema ovoga završnoga rada je prikazati vrijednost zavičajne baštine Istre, oživjeti nacionalnu povijest te naglasiti važnost očuvanja i njegovanja kulturne baštine. Svrha ovog rada je ukazati na važnost oživljavanja nematerijalne kulturne baštine kako bi se kultura ozbiljno shvatila, njegovala, čuvala što je moguće bolje te se prenijela djeci, njezinim budućim nositeljima.

Kulturna nematerijalna baština ima neizmjernu vrijednost jer poznavanje takve kulture omogućuje oživljavanje života koji se nekad živio te se time oplemenjuje svakog čovjeka koji dolazi u kontakt s njom. Cilj je rada ukazati na bogati kulturno povijesni događaj koji je oživio grad Poreč, vraćajući se u 18. stoljeće u doba baroka, a sve s ciljem buđenja svijesti o povijesnom nasljeđu grada i oživljavanju zaboravljenih tradicija.

U radu je prikazana važnost aktera kulturne baštine kao nositelja za očuvanje i zaštitu kulturne baštine Istre. Poseban naglasak daje se Zavičajnom muzeju Poreštine koji potiče interes za grad, istražuje dublje razumijevanje kulture koju su baštinili njegovi stanovnici. U radu se opisuje Poreč kao grad s poviješću dužom od dvije tisuće godina. Grad koji je doživio brojne uspone i padove, koji sa sobom nosi bogatu povijesnu priču. Danas kao jedan od najvećih središta hrvatskog turizma upravo svoju povijesnu priču nastoji oživjeti i upoznati širu javnost o kulturnom bogatstvu koje posjeduje. U radu se promatra rad Društva prijatelja Giostre kao glavnog suorganizatora Porečkog povijesnog festivala Giostre. Udruga nastoji poticati osjećaje pripadnosti i identiteta te putem edukativnih programa prezentirati bogatu porečku kulturnu prošlost iz razdoblja baroka. U radu se promatra i opisuje projekt zaštite nematerijalne kulturne baštine koji je pokrenut 2007. godine pod nazivom Porečki povijesni festival Giostra, a jedan je od ozbiljnih pokušaja stvaranja kulturnog proizvoda temeljenog na sadržajima kulturnog karaktera. Također, u radu je provedeno istraživanje poznavanja nematerijalne kulturne baštine od strane građana uz naglasak na Porečki povijesni festival Giostra.

U istraživanju je rabljena metoda terenskog istraživanja i prikupljanja podataka. Također, rabljeni su podatci iz stručne literature, knjiga, stručnih članaka i mrežnih izvora. Koristila se i metoda intervjua putem kojega su postavljena pitanja kustosici Zavičajnog muzeja Poreštine, Eleni Poropat Pustijanac koja neguje ljubav prema svom gradu i kulturnoj baštini.

2. HRVATSKA USMENA KNJIŽEVNOST

Usmena književnost hrvatskoga naroda bogata je i raznovrsna, a pojavljuje se u dva oblika, a to se odnosi na neposrednu životnu izvedbu i zapise usmenoknjiževnih tekstova tijekom povijesnog trajanja. Ona je siguran i prepoznatljiv znak svih duhovnih pregnuća na prostoru gdje žive Hrvati. (Botica, 1995: 5)

Usmena književnost vrsta je govorenoga priopćavanja kao potreba među sudionicima neke zajednice. Pojedinač iz naroda koji se osjeti sposobnim u oblikovanju nekih sadržaja koje je vrijedno zapamtiti kao zajedničku svojinu prenosi ih u govor/jezik ili neki drugi izražajni sustav kao što su ples, pjevanje i slično kojim se služi zajednica. Tvorac usmenoknjiževnih tekstova je daroviti pojedinac koji unutar govorenog jezika nekog područja provodi odabir kako bi izrazio svoja raspoloženja i predao ih slušateljima kao oblikovanu strukturu. Oblikovana struktura živi u izvedbi kao što je pričanje, pjevanje, recitiranje i drugo te svatko iz zajednice tko se osjeća subaštinikom mjesne duhovnosti prima je kao vlastiti proizvod. Hrvatska usmena književnost postoji od onog trenutka kada je netko od predaka hrvatskim govorom oblikovao neke sadržaje, rekao ih svojim slušateljima koji su ih primili kao nešto značajno, važne poruke, te ih stoga ubaciše u "usmenu komunikaciju". (ibidem, str. 9)

Povijest bi hrvatske književnosti bila manjkava bez da se uključuju i usmenoknjiževni tekstovi/zapisi, osobito onih koji su izražavali duh svoga vremena i stvorili važno duhovno uporište u sredini koja ih je stvorila i njegovala. Stvoren tekst bio je poticaj pojedincima da se okušaju u pričanju priče, pjevanju pjesme i izvedbenim oblicima što je urodilo brojnim varijantama neke teme. (ibidem, str. 10)

Književnost je važna sastavnica ljudskoga života, ona je jedna od temeljnih spona kulture bez obzira na to pojavljuje li se usmenom ili pisanom obliku. Kulturom se može nazvati sve ono što je na poseban način njegovano, odnosno ono što je proizveo čovjek dok je svojom kreativnom moći mijenjao prirodu. Time je pokazao svoju stvaralačku moć, da bi se snašao u životu, ali i da bi uljepšao svoj život i poboljšao životne uvjete. (Botica, 2013: 9)

3. TEMELJNA POLAZIŠTA

3.1. Kultura

Pojam kulture označava složenu cjelinu institucija, vrijednosti, predodžba i praksi koje odražavaju život određene ljudske skupine, a prenose se i primaju učenjem. Kultura se odnosi na znanje, vjeru, umjetnost, moral, zakone i običaje. (Hrvatska enciklopedija: Kultura, nije paginirano, 5. 1. 2018.)

Pojam identiteta povezan je s pojmom kulture. Identiteti se mogu stvarati kroz kulture i supkulture kojima ljudi pripadaju ili u kojima sudjeluju. Odnos između kulture i identiteta različite teorije vide različito. One koje su pod utjecajem modernih teorija kulture i identiteta smatraju da identitet nastaje iz uključenosti u pojedine kulture i supkulture. (Kultura i identitet, str. 118., 28. 12. 2017.)

3.2. Kulturna baština

Kulturna baština širok je pojam naslijeđenih kulturnih dobara, a odnosi se na dostignuća što su nam ostavili preci: jezik i književnost, graditeljstvo i likovnu umjetnost, uključujući i narodnu umjetnost, u glazbi, kazalištu, filmu, znanosti i u drugim područjima koji zajedno čine ukupnost kulture. (Marasović, 2001: 9)

„Kulturna baština, materijalna i nematerijalna, zajedničko je bogatstvo čovječanstva u svojoj raznolikosti i posebnosti, a njena zaštita jedan je od važnih čimbenika za prepoznavanje, definiranje i afirmaciju kulturnog identiteta.“ (Ministarstvo kulture Republike Hrvatske: Kulturna baština, nije paginirano, 28. 12. 2017.)

Baština je dobila veću važnost nakon osnivanja UNESCO-a, specijalizirane ustanove Organizacije Ujedinjenih naroda za odgoj, znanost i kulturu. Riječ dolazi od prvih slova engleskog izraza: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation. UNESCO je ustanovljen u Londonu 1945., sa sjedištem u Parizu od 1946.

godine. UNESCO je svoje djelovanje započeo sa samo 20 zemalja članica. 1972. godine usvojena je UNESCO-va *Konvencija za zaštitu svjetske kulturne i prirodne baštine*. (Kusić, Šimundža, 1981: 40., 28. 12. 2017.)

“Svaka kreativnost potiče iz kulturnih tradicija, ali se širi u kontaktu s drugim kulturama. Zato kulturno naslijeđe u svim oblicima, treba da se sačuva, da mu se da značaj i da se prenese na buduće generacije u svojstvu svjedočenja o iskustvu i ljudskim stremljenjima, a kako bi se njegovala kreativnost u svoj svojoj raznolikosti i razvijao pravi dijalog između kultura.” (Univerzalna deklaracija UNESCO-a o kulturnoj raznolikosti, *Kulturna raznolikost i kreativnost* (članak 7), 2001: 3., 23. 12. 2017.)

3.2.1. Nematerijalna kulturna baština Istre

Nematerijalna kulturna baština ogleda se kroz usmene izraze i tradicije, usmenu književnost uključujući i jezik koji je dio te baštine, izvedbene umjetnosti te znanja i vještine tradicijskog rukotvorstva. (Mišković, 2009: 36., 28. 12. 2017.)

Usmena i nematerijalna kulturna baština međunarodno je prepoznata kao bitna smjernica očuvanja kulturnoga identiteta. Zbog globalizacije u današnjem vremenu mnogi izričaji nematerijalne kulturne baštine u opasnosti su od izumiranja, ugroženi standardizacijom, oružanim sukobima, turizmom, industrijalizacijom, ruralnim egzodusom, migracijama i uništenjem okoliša. (Ministarstvo kulture Republike Hrvatske: UNESCO – kultura, nije paginirano, 23. 12. 2017.)

Istra je plurietničko i multikulturalno područje koje je zbog brojnih migracija stanovništva i transformacije života postalo bogato nematerijalnom kulturnom baštinom. No, njezino bogatstvo nije dovoljno istraženo, dokumentirano i prezentirano. Bez obzira na to što je visoko vrednovana nematerijalna baština Istre, u praksi nije mnogo učinjeno na njezinoj valorizaciji. Uz nedostajanje stručnih i znanstvenih radova prisutan je niz aktivnosti koje se temelje na nematerijalnoj baštini, a koje ju zapravo često iskrivljuju,

samo se površno interpretiraju što dovodi do pogrešnih zaključaka i definicija određenih fenomena, te promicanja pogrešnih znanja o baštini. (Mišković, D., op. cit., str. 36)

Zbog nepostojanja sustavnih programa sakupljanja građe i dokumentacije nematerijalne baštine Istre, one postojeće su razasute, a velik dio uopće nije dokumentiran. Zbog prisutnog neorganiziranog pristupa i očuvanja postojeće građe, dokumentirani oblici nematerijalne baštine nisu lako dostupni građanima Istre. (Mišković, D., op. cit., str. 36, 37)

Kako ne bi došlo do osiromašenja i nestanka postojeće nematerijalne građe na području Istre, važnu ulogu imaju akteri odnosno vodeća tijela kulturne baštine. Na području Istre važno je spomenuti regionalne konzervatorske odjele s uredima u Puli i Poreču čija je zadaća očuvanje i zaštita kulturne baštine Istre. (Istrapedia: Konzervatorski odjel u Puli, nije paginirano, 23. 12. 2017.)

Također, važno je spomenuti i aktere koje gradovi posjeduju, a to su upravni odjeli čiji su poslovi vezani uz zaštitu kulturne baštine te pripremu konzervatorske dokumentacije za uređenje kulturnog dobra, a brinu da ne dođe do osiromašenja nematerijalne baštine Istre. Važnu ulogu na lokalnoj razini imaju i muzejske institucije koje nastoje sačuvati i dokumentirati nematerijalnu baštinu Istre. (Grad Poreč: Upravni odjeli grada. UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša, nije paginirano, 5. 1. 2018.)

Postojeći akteri u Istri brinu da ne dođe do nestanka i izumiranja kulturne baštine, no svejedno je potrebno sistematizirati postojeću građu, započeti nova istraživanja i prikupiti novu dokumentaciju te stvoriti informacijski servis koji će biti javno dostupan, a takve bi poslove trebali obavljati isključivo stručnjaci. U području nematerijalne kulture niz poslova obavljaju ljudi koji nisu stručni u tome poslu, a time dovode do iskrivljavanja, osiromašenja, pa naposljetku i nestanku brojnih fenomena nematerijalne kulture. Kako bismo doveli do unaprjeđenja vezano za nematerijalnu kulturnu baštinu Istre, potrebno je razviti institucionalne potpore u svim djelatnostima vezanim uz nematerijalnu kulturu.

(Mišković, D., op. cit., str. 37)

3.3. Zavičajna baština

Zavičajna baština obuhvaća sva materijalna i duhovna dobra jednog određenog područja. Ona obuhvaća ostatke povijesnih događaja koji su sačuvani u izvornom obliku. Također pripada joj narodna književnost, glazba, te likovna umjetnost i spomenička baština. Zavičajna baština predstavlja zavičajno znanje i mudrost koje je pojedinac u određenom vremenu na određenom prostoru ostavio, a čini temelj za buduće generacije. (Brajčić, 2013: 4., 6. 2. 2018.)

Prema Brajčić (2013: 5): „Svaka nacionalna baština, bila ona materijalna ili nematerijalna, od neprocjenjive je vrijednosti narodu kojem pripada. Ona ga određuje i opisuje, čini ga prepoznatljivim i jedinstvenim u odnosu na druge narode, a često je i uvjet njegova opstanka. Stoga je važno kako se odnosimo prema baštini, ali i što poduzimamo pri odgoju i obrazovanju djece i mladih u kontekstu postavki o cjeloživotnom učenju za održivi razvoj. Danas živimo u svijetu globalizacije koja je iz dana u dan sve utjecajnije, i zbog toga se treba sve više pozornosti pridati očuvanju nacionalnog blaga, jer jedino tako je moguće očuvati nacionalni identitet. Zbog toga je važno da se s cjeloživotnim učenjem započne vrlo rano, u predškolskoj dobi, kako bi djeca već tada dobila što bolji temelj za pozitivan odnos prema prirodnoj i kulturnoj baštini.“

4. AKTERI KULTURNE BAŠTINE U ISTRI

Veoma je bitno spomenuti regionalna djelovanja na području Istre koji su od velike važnosti za kulturnu baštinu. Radi se o regionalnim konzervatorskim odjelima koji su jedna vrsta produžetka Ministarstva kulture, a čija je primarna zadaća očuvanje i zaštita kulturne baštine.

Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture, s uredima u Puli i Poreču vodeća su tijela kulturne baštine na području Istre. Ured u Puli centralni je odjel nadležan za cijelu županiju te se njegova djelatnost odnosi na otkrivanja, očuvanja i zaštitu kulturne baštine Istre, posebno praćenju stanja zaštićenih urbanih cjelina; sudjeluje u izradbi prostornih planova Istre pripremanjem konzervatorskih podloga i propisivanjem mjera zaštite prostora. Područni ured u Poreču prvenstveno je osnovan zbog bitnih konzervatorskih djelovanja na Eufrazijevoj bazilici i staroj jezgri grada. (Istrapedia, op. cit.)

Također, važno je spomenuti i aktere koji su najbliži gradu Poreču. Upravne odjele koje grad posjeduje. Među bitnijima je Upravni odjel za prostorno planiranje i zaštitu okoliša u čijoj se nadležnosti obavljaju poslovi vezani za prostorne planove, zaštitu okoliša i zaštitu spomenika kulture. Poslovi zaštite kulturne baštine odnose se na pripremu prostorne, projektne ili konzervatorske dokumentacije za uređenje kulturnog dobra, provedbu postupaka zaštite kulturne baštine, suradnju s nadležnim tijelima i ustanovama na zaštiti i uređenju kulturnog dobra u koje spadaju Ministarstvo kulture, Povjerenstvo za UNESCO, Biskupija Poreča i Pulska, Pučko otvoreno učilište Poreč, Zavičajni muzej i drugi. (Grad Poreč, op. cit.)

Na lokalnoj razini u suradnji i nadležnosti Upravnog odjela za prostorno planiranje i zaštitu okoliša djeluje još nekoliko čimbenika, a najbitniji su Zavičajni muzej Poreštine, zatim Pučko otvoreno učilište Poreč i Gradska knjižnica Poreč. Zavičajni muzej Poreštine najstarija je muzejska institucija u Istri osnovana 1884. godine čija je zadaća sakupljanje, čuvanje, istraživanje civilizacijskih i kulturnih dobara na području Poreštine te prezentacije javnosti na temelju stručnih i znanstvenih obrada. (loc. cit.)

4.1. Zavičajni muzej Poreštine

Djelovanjem prvog Istarskog pokrajinskog arheološkog muzeja u Poreču 1884. godine izgrađeni su temelji porečkog muzeja koji danas djeluje pod nazivom Zavičajni muzej Poreštine ili Museo del territorio Parentino. Muzej je, unatoč poteškoćama s kojima se susretao od početka svojega postojanja, ipak uspio opstati. Danas se Zavičajni muzej Poreštine – Museo del territorio Parentino nalazi pred obnovom, koja uključuje obnovu zgrade koju baštinimo. Obnovom barokne palače Sinčić, u kojoj se nalazi muzej od 1952. godine, dolazi do izrade stalnog muzejskog postava. (Poropat, 2011: 1., 16. 2. 2018.)

Primarna zadaća Muzeja jest skupljanje, čuvanje, istraživanje civilizacijskih i kulturnih dobara Poreča i Poreštine, njihova stručna i znanstvena obrada te prezentacija javnosti na temelju stručnih, znanstvenih i drugih obavijesnih sredstava. Cilj je tih aktivnosti poticati interes za grad i njegovu okolicu, te motivirati na učenje, istraživanje i dublje razumijevanje baštine i kulture koju su baštinili njegovi stanovnici, kako oni koji ovdje i danas žive, tako i oni raseljeni. (Zavičajni muzej Poreštine/Museo del territorio Parentino: O muzeju, nije paginirano, 19. 2. 2018.)

Važan segment rada svakog muzeja svakako mora biti i odgojno-obrazovni rad. U posljednja dva desetljeća 20. stoljeća u muzeju se izmijenio veći broj čuvara kulturnog nasljeđa, ali se broj stručnog osoblja uvijek kretao između jednog i dvoje zaposlenih, koji su uz postojeće obveze u muzeju radili i na predstavljanju kulturno-povijesnih spomenika te vodstvima kroz izložbe i zbirke muzeja. Na prijelazu stoljeća, zaposleno je novo stručno osoblje: arheolozi, povjesničari, povjesničari umjetnosti i etnolozi, time se muzej sve više počeo otvarati prema javnosti. Uz razvijanje muzejske djelatnosti, uspostavljena je jača veza s drugim institucijama posvećenim edukaciji, u prvom redu s vrtićima, osnovnim i srednjim školama. Radilo se na organizaciji i provođenju edukativnih aktivnosti u muzeju i izvan njega, a edukacija se svodila samo na vodstva i tematska predavanja. Osim edukativnih projekata, dolazi do osmišljavanja i realizacije pedagoško-animatorskih programa, skupnih edukacija te izložbi radova nastalih u kreativnim pedagoškim radionicama. (Poropat, op. cit., str. 1, 2)

Uzimajući u obzir činjenicu da je muzej od 2008. godine zatvoren za javnost, edukativna djelatnost muzeja došla je u pitanje. Dobivanjem dva velika višenamjenska prostora (saloni katova), dobila se mogućnost nastavka i organiziranja odgojno-obrazovnog rada u muzeju. Otvaranjem muzeja prema javnosti, komuniciranjem s javnošću, kao budućom potencijalnom muzejskom publikom nastao je edukativni projekt popularno nazvan *Giostra*, u koji je uključeno dvjestotinjak Porečana, okupljenih u *Društvu prijatelja Giostre – Associazione amici della Giostra*. Radi se o dugoročnom i precizno razrađenom projektu, koji je danas nit vodilja edukativne djelatnosti u porečkom muzeju. (ibidem, str. 4)

Slika 1. Dvorište lapidarija Muzeja

Izvor: <http://muzejporec.hr/hr/o-muzeju/usluge/iznajmljivanje-prostora/dvorist/>,
Zavičajni muzej Poreštine, O muzeju - usluge (19. 2. 2018.)

5. CENTAR ZA NEMATERIJALNU KULTURU ISTRE

Centar za nematerijalnu kulturu Istre Etnografskog muzeja Istre osnovan je 20. lipnja 2011. godine u Pićnu. Zadatak Centra je razumijevanje nematerijalne baštine i stvaranje prostora za njezino prihvaćanje. Nematerijalna kulturna baština prenosi se iz generacije na generaciju i u stalnom je pokretu, ne miruje, može poprimati nove i različite oblike koje zadaju ljudi. Nematerijalna baština kroz svoju vrijednost jača svijest o očuvanju i poštivanju različitosti kultura. (Etnografski muzej Istre, Centar za nematerijalnu kulturu Istre, nije paginirano, 23. 12. 2017.)

Uz elemente nematerijalne kulture koje propisuje UNESCO-va konvencija za očuvanje i zaštitu nematerijalne kulturne baštine, Centar za nematerijalnu kulturu Istre Etnografskog muzeja Istre nastoji pažljivo promišljati i znanstveno unaprijediti proučavanje onih fenomena nematerijalne kulture koji svoje mjesto pronalaze u urbanom ambijentu. (loc. cit.)

Centru nematerijalne kulture Istre važno je usmjeriti pažnju na kanat na tanko i debelo, igru šćinki, stanovnike pulskog Rojca, brojalice, skokove u more, berbu maslina, trganje grožđa, pripremu supe, soljenje srdela, izradu kažuna, saznati više o pričama i legendama, tartufarima i šparugarima i slično. Centar svoj rad temelji na četiri osnovne djelatnosti iza kojih stoje pripadnici lokalnih zajednica, grupe, skupine i pojedinci koji aktivno sudjeluju u raspoznavanju identiteta svoje zajednice. Osnovne djelatnosti su: istraživačka, arhivska i dokumentacijska, savjetodavna i edukacijska te produkcijska djelatnost. Kroz ove djelatnosti ostvaruje se postojanost tradicije i razvoj kreativnosti, dokumentiranje, pohranjivanje i analiza postojećeg materijala prostora Istre, stvaranje i razvijanje novih zbirki dokumenata nematerijalne kulture Istre, edukativni programi i savjeti za ljude čiji se rad temelji na nematerijalnoj kulturi Istre, stručni skupovi, programi i manifestacije, produkcija i izdavaštvo, lokalna, regionalna, nacionalna, prekogranična i međunarodna suradnja. (loc. cit.)

6. POREČ KROZ POVIJEST

Poreč je grad koji ima povijest dužu od dvije tisuće godina. Područje grada Poreča bilo je naseljeno već u neolitiku što je vidljivo prema nalazištu neolitske keramike. U brončano doba počinje naseljavanje brežuljaka u zaleđu, o čemu svjedoče pronađeni arheološki ostaci.

6.1. Život u antici

Oko 800. godine pr. Kr. Histri su naselili istarske gradine, tj. kamenom ograđena obitavališta na vrhu brežuljaka. U okolici Poreča to pokazuju arheološki nalazi crne keramike, apulijske vaze i karakteristični metalni predmeti koji pokazuju visok stupanj razvijenosti kulture željeznog doba u usporedbi s materijalnim ostacima drugih gradina širom Istre. Arheološki nalazi dokazuju da je u željezno doba na području Poreštine živjelo preko 7000 stanovnika. Područje Poreštine tijekom 2. st. pr. Kr. osvajaju Rimljani, koji u ratu 178.-129. god. pr. Kr. pokoravaju Histre na području čitavog istarskog poluotoka. Kako bi osigurali granice od sve učestalijih napada Ilira, 181. godine pr. Kr. Rimljani osnivaju koloniju Akvileju. Romanizacijom na području Istre dovelo je do procesa gospodarsko-društvenog diferenciranja stanovništva u pravcu stvaranja robovlasničkih formacija. (Orlić i sur., 1985: 7)

Na području grada Poreča Rimljani osnivaju koloniju (Colonia Iulia Parentium). Rimljani započinju gradnju pravilne gradske jezgre te ograničavaju poljoprivredno zemljište cijelog povijesnog područja Poreštine u granicama između rijeke Mirne i Limskog zaljeva. Arheološki nalazi s područja grada i okolice te više stotina epigrafskih spomenika svjedoče o velikoj vojno-administrativnoj i gospodarskoj važnosti Poreča u antičko doba. (Istrapedia: Poreč, nije paginirano, 16. 2. 2018.)

Grad je kroz cijelo razdoblje antike bio pomorska luka, iako se stanovništvo nije u potpunosti orijentiralo na more, već je grad uglavnom živio od manjeg lokalnog prometa.

Krajem 3. stoljeća opažaju se simptomi krize u kojoj Rimsko Carstvo postupno propada. Ova društveno-socijalna kriza pomogla je naglom širenju kršćanstva. Sredinom 3. stoljeća u Poreču je postojala organizirana kršćanska općina s biskupom na čelu. Porečka biskupija postala je odlučan faktor u životu grada i cijele okolice. Sveti Mauro bio je prvi porečki biskup i mučenik, a slavi se kao zaštitnik grada Poreča i biskupije. (Orlić i sur., op. cit., str. 8)

Poslije pada Zapadnoga Rimskoga Carstva 476. godine, Poreč su zauzeli Istočni Goti, potom Bizantsko carstvo. U vrijeme bizantske vladavine grad se snažno razvija u smirenom antičkom ozračju te je tada završena treća faza gradnje tzv. velike bazilike, koja je u čast tadašnjeg porečkog biskupa nazvana Eufrazijeva bazilika. Tijekom 6. stoljeća počinju prodori Avara, a u 7. stoljeću postupno naseljavanje Slavena na području Istre, pa tako i Poreštine. (Istrapedia, op. cit.)

Važno je napomenuti kako je Poreč do dana-današnjeg sačuvao jedinstvenu klasičnu rimsku urbanu strukturu s malim gradskim četvrtima, koje oblikuju pravilne vodoravne i okomite ulice decumanusi i cardi. U središtu minijaturnog grada križaju se glavne ulice rimskog rastera decumanus maximus i cardo maximus, te i danas nose ta svoja izvorna imena. (Orlić, 2006: 15)

6.2. Srednji vijek

Nakon kratke langobardske vlasti u Istri se pojavljuje nova i jaka sila zapadne Europe, Franci. Mirom između Bizanta i Franka 810. godine sređeni su odnosi na istočnom Jadranu, čime je potvrđeno da Istra ostaje pod franačkom upravom. U tom je razdoblju Poreč kao i ostali gradovi na zapadnoj obali Istre zahvaćen krizom od koje se nikada nije oporavio. Tada nestaju i posljednji tragovi antičkog smirenog života, a postupno se počinje osjećati prodor feudalnih odnosa. Jača se moć predstavnika crkvene organizacije u istarskim gradovima. Krajem 13. stoljeća dolazi do gubitka samostalnosti gotovo svih istarskih gradova. Tako dolazi i do razdvajanja Istre u dva

pravca, obalni pojas ulazi u sastav Venecije, unutrašnjost poluotoka živi pod raznim feudalnim gospodarima. U istarskim gradovima započeo je razvitak lokalnih samouprava tzv. komuna. (Orlić i sur., op. cit., str. 8, 9)

Cijeloj će se Poreštini te dijelu zapadne Istre nametnuti najmoćniji feudalac tih prostora – Porečka biskupija. Slijede godine borbi grada s biskupima. Grad će zadesiti teške nedaće, od napada Genove zbog sukoba nje i Venecije pa do velikih problema epidemija kuge od kojih je prva zabilježena 1360. godine. Kuga se na tom području zadržava sve do 17. stoljeća. Spas grada očitovao se u razvoju pomorske trgovine. Poreč je postao značajna venecijanska luka za put prema jugoistoku. Ljeta 1403. gradit će se i veliki svjetionik na otoku Sveti Nikola kako bi se unaprijedio razvoj pomorske trgovine. U 15. stoljeću grad je orijentiran na građevnu djelatnost, grade se prelijepa palače, popravljaju utvrde, restauriraju kuće. (Orlić, op. cit., str. 16-20)

6.3. Propadanje grada tijekom 16. i 17. stoljeća

Slijedila su neprestana razaranja u tzv. Uskočkom ratu od 1615. do 1617./18. godine što je na grad ostavilo dugotrajne posljedice. Također, dolazi do depopulacije stanovništva, u cijeloj Istri pa tako i u Poreču. Epidemija kuge koja je zadesila grad gotovo je potpuno uništila gospodarstvo Poreča i njegova teritorija. Crkvena statistika 1580. godine bilježi 698 stanovnika, godine 1601. svega 300, a od 1630. do 1631. godine samo 30 osoba. Osim ratova i kuge, malarija kao kronična bolest, stoljećima je kosila žiteljstvo Poreštine. Mletačka je vlast u drugoj polovici 15. stoljeća započela s organiziranom kolonizacijom mletačke Istre nastojeći obnoviti proizvodnju na zapuštenim i neobrađenim površinama te oživiti to područje. Osim organiziranih doseljavanja mnoge su obitelji dolazile i samoinicijativno. Migracije su se odvijale iz krajeva naseljenih hrvatskim, južnoslavenskim i talijanskim stanovništvom. Većina je doseljenika od mletačke vlasti dobila neobrađene zemljišne površine uz obvezu da ga za pet godina privedu kulturi. Mnogi kolonisti koji nisu imali sredstva za život, radili su kao nadničari na tuđim imanjima ili su uzimali u zakup posjede porečkih građana,

također oni koji su dobili državnu zemlju upisom u registar dobili su oslobođenje od svih davanja i obveza. (Orlić i sur., op. cit., str. 12)

Uspjeh kolonizacijske politike na području Poreča vidljivo je u gospodarskom području, razvitkom trgovine, razmjenom između grada i sela. Također, nastoji se uljepšati izgled grada pa krajem 16. stoljeća dolazi do prvih pokušaja obnove porušenih i napuštenih zgrada. (ibidem, str. 14)

6.4. Obnova grada u 18. stoljeću

Godine 1797. dolaskom Napoleona nestaje tisućljetna Venecija. Poreč dolazi nakratko pod vlast Austrije, ali je već 1805. pod francuskom upravom. Napoleonovo vrijeme u Poreču je kratko ali će za sobom ostaviti značajan trag. Grad se modernizira, ruše se srednjovjekovne četvrtaste kule da bi se dobio građevni materijal i popločavale ulice. Tada se osnivaju prve osnovne škole i ubrzano se grade ceste. Nakon Napoleonova poraza, vraća se ponovno Austrija. Poreč doživljava mnoge civilizacijske blagodati. Godine 1861. postat će sjedištem Istarskog pokrajinskog sabora, time i politički glavni grad Istre. Dolazi do mnogobrojnih promjena, razvija se trgovina, obrti, ribarstvo i pomorstvo. Sanira se zapuštena Eufrazijeva bazilika, počinje raditi poljoprivredna škola, Poreč dobiva kazalište i prvo službeno kupalište. (Orlić, op. cit., str. 20-22)

Od sredine 18. stoljeća važan čimbenik porečkog gospodarstva je pomorstvo. Pomorska trgovina Poreča u tom je razdoblju uglavnom posrednička, samo je manjim dijelom orijentirana na prijevoz i prodaju robe. (Orlić i sur., op. cit., str. 15)

U austrijskom razdoblju razvija se i unaprjeđuje promet i trgovina. Pojavljuju se prvi turisti, u gradu se osnivaju i djeluju mnogobrojna društva, grade se zgrade od javnog interesa, otvara se muzej, sportska dvorana, starački dom. Poreč dobiva kazalište, Poljoprivrednu školu, malu uskotračnu željeznicu Trst-Poreč koja nosi ime po ovom gradu La Parenzana. Također, radi se na poboljšanju gradske infrastrukture i

komunalnog sustava (vodovodna mreža, energetska mreža, javna rasvjeta, telekomunikacije, kanalizacija, motorizacija prometa). Od sredine 19. stoljeća počinje se razvijati turizam, a upravo je razdoblje austrijske uprave donijelo Poreču prve turiste. To je razdoblje obilježeno dolaskom stranog kapitala, što je kod lokalnog stanovništva omogućilo uviđanje koristi od stranih gostiju. U 19. stoljeću društveni se život razvija pod utjecajem talijanske kulture. Do promjene oblika porečkog poluotoka došlo je pokraj 19. i početkom 20. stoljeća nasipavanjem, uklanjanjem ostatka zidova i izgradnjom ceste oko rta. (Radoš, 2017: 12, 13., 16. 2. 2018.)

Slika 2. Poreč u 18. i 19. stoljeću

Izvor: <http://www.idisturato.com/en/2017/08/24/continuous-hotel/> , Idis Turato (16. 2. 2018.)

6.5. Grad u 20. stoljeću i danas

U teškom posljednjem stoljeću drugog tisućljeća odvila su se dva svjetska rata. Poreč se suočio s mučnim društvenim režimima. Kao dio Istre, promijenio je dvije

države, Italiju i Jugoslaviju. Tek krajem burnog drugog tisućljeća postao je dijelom Republike Hrvatske. (Orlić, op. cit., str. 22)

Ovaj grad i danas čuva bogato kulturno i povijesno značenje. Poreč je danas grad, luka i turističko središte na zapadnoj obali Istre. Zbog svog izvanrednog geografskog položaja, te prirodnih i kulturnih ljepota, jedan je od najvećih središta hrvatskog turizma. Jezgra grada nalazi se na poluotočiću pravilna oblika, a suvremeno pravilno urbanističko tkivo proširilo se na okolno područje, sjeverno i južno od jezgre uz more, te prema unutrašnjosti kopna. Obala oko grada je razvedena, s otočićima, uvalama i rtovima. Plodno područje omogućava razvitak poljodjelstva, od čega se najviše uzgajaju vinova loza, masline i voće. Većina stanovnika danas živi od turizma s kojima pozitivno koreliraju trgovina, graditeljstvo i poljoprivreda. (Istrapedia, op. cit.)

Danas Poreč broji 16.696 stanovnika. U gradu je sačuvano nekoliko kuća iz romaničkog razdoblja, kao i nekoliko mletačkih gotičkih palača. Kompleks Eufrazijeve bazilike iz 5. stoljeća, koji je na mjestu izvorne crkve prvi put proširen u 6. stoljeću pod Bizantom i biskupom Eufrazijem, predstavlja najvažniji i najvrjedniji kulturni spomenik Poreča, a UNESCO ju je 1997. zaštitio kao spomenik svjetske baštine. (LAG, Središnja Istra: Grad Poreč, nije paginirano, 19. 3. 2018.)

Slika 3. Poreč danas

Izvor: <http://crovista.com/63-poreč>, Crovista, Poreč (16. 2. 2018.)

7. DRUŠTVO PRIJATELJA GIOSTRE

Društvo prijatelja Giostre možemo još i nazvati udrugom za oživiljenu povijest. Društvo već godinama radi na očuvanju i zaštiti baštine, a sve sa željom podizanja svijesti i razumijevanja šire javnosti o važnosti kulturne baštine, kako materijalne, tako i nematerijalne, za identitet, zajedništvo i društvenu povezanost.

7.1. Osnivanje muzejskog društva

Ideja o osnivanju društva nastala je paralelno s pokretanjem *Porečkog povijesnog festivala – Giostre*. U društvo se uključio veliki broj Porečana. Udruga svojim članovima, ali i zainteresiranoj javnosti, pruža priliku za kvalitetno provođenje slobodnog vremena, razvijajući kod njih osjećaj pripadnosti i identiteta, te potičući razvoj volonterizma u gradu. Društvo prijatelja Giostre počelo je s radom pri porečkom muzeju 2008., a počinje djelovati 2009. godine, kada postaje i suorganizatorom spomenutog festivala, koji se održava u Poreču svake godine u mjesecu rujnu. Osnovano je s ciljem očuvanja i zaštite baštine, radi podizanja svijesti o važnosti porečke materijalne i nematerijalne kulturno-povijesne baštine te upotpunjavanja kulturno-turističke ponude u gradu Poreču. Djelovanje Društva se provodi kroz radionice i različite aktivnosti osmišljavanja i kreiranja programa, što je ujedno i zadaća društva, a među kojima se poseban naglasak daje organizaciji Giostre – Porečkog povijesnog festivala. To je jedan od ozbiljnih pokušaja stvaranja turističkog proizvoda temeljenog na sadržajima kulturnog karaktera kao projekta zaštite nematerijalne kulturne baštine. (Poropat, op. cit., str. 5)

Festival je u prva dva navrata okupio i veliki broj kostimiranih Porečana. Kako bi se podigla kvaliteta programa, nakon dva održana festivala osjetila se nužnost uključivanja muzeologa i povjesničara. To je krajem 2008. godine bilo povod osnivanju Društva prijatelja Giostre pri Zavičajnom muzeju Poreštine.

Sve aktivnosti društva, kao i ideje o stvaranju festivala, počivaju na izvornim povijesnim dokumentima koji se čuvaju u Zavičajnom muzeju Poreštine i brojnim domaćim i inozemnim arhivima, te na poznavanju novovjekovne povijesti grada pod vlašću Mletačke Republike. Članovi uključeni u društvo imaju prilike educirati se o kulturi stanovanja i življenja, kulturi odijevanja, plesnoj i glazbenoj kulturi, gastronomskoj kulturi, kulturi ophođenja ali i aktivno sudjelovati u oživljavanju dijela nematerijalne kulturne baštine. Prema podacima iz svibnja 2011. godine, najveći broj članova čine odrasli (zaposlenici, umirovljenici) (60,08%), slijede djeca srednjoškolske dobi (15,97%), te djeca osnovnoškolske dobi (15,55%), a najmanji je broj studenata (6,72%) i djece predškolske dobi (1,68%). Prema navedenim pokazateljima, također su i edukativni programi unutar samoga društva najviše namijenjeni odraslima te djeci osnovnoškolske i srednjoškolske dobi. (ibidem, str. 6, 7)

Slika 4. Prvo zajedničko fotografiranje članova Društva prijatelja Giostre

Izvor: <http://giotra.info/foto-2/foto/>, Giotra, Foto (7. 5. 2018.)

7.2. Edukativni programi u Društvu prijatelja Giostre

Svaki edukativni program unutar projekta, zahtjeva uključivanje i sudjelovanje cijelog tima stručnjaka koji rade na projektu. Članovi kroz tematska predavanja, radionice, povijesnog bontona i ophođenja, glazbe, dramske i druge radionice, zajedno u suradnji s timom ljudi uče o prezentiranju aspekta bogate porečke kulturne prošlosti iz razdoblja baroka. Projekt obuhvaća cjelogodišnje aktivnosti članova društva, a konačni je cilj zajednički nastup educiranih građana na Porečkom povijesnom festivalu. Edukativni rad unutar društva može se prema dobnim skupinama podijeliti na rad s djecom (predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske dobi) i rad s odraslima (studenti, zaposlenici, umirovljenici). Muzej nema na raspolaganju prostore za organizaciju i realizaciju svih navedenih programa, pa se oni djelomično provode u izvanmuzejskim prostorima. Stalnom interakcijom muzejskih djelatnika i članova društva, dolazi do novih ideja ili programskih aktivnosti. Članovi tako imaju prilike pokazati vlastite talente i sposobnosti u oživljavanju pojedinog segmenta baštine, uz podršku i savjetovanje stručnog muzejskog osoblja. (ibidem, str. 8)

Opis pojedinih edukativnih programa unutar Društva prijatelja Giostre:

a) Predavanja

Nekoliko puta godišnje organiziraju se tematska predavanja koje prezentacijom članovima približavaju zanimljive teme iz porečke novovjekovne povijesti. Teme su vezane uz plemićke obitelji, svakodnevni život, kulturu prehrane i blagovanja te graditeljstvo u baroku.

b) Vodstva

Za članove društva jednom godišnje organiziraju se vodstva kroz grad. Mogu se razgledati najznačajnije kulturno-povijesne znamenitosti. Članovi se upoznaju s manje poznatim gradskim ambijentima, zgradama i drugim ostacima prošlosti. Tijekom vođenja

starim gradom pokazuju se grbovi i sačuvane kamene ploče na fasadama, oznake mletačke restauracije kuća, rušenja i zidanja javnih i privatnih zgrada i sl. (ibidem, str. 9)

c) Plesne radionice

Plesači Društva prijatelja Giostre, najbrojnija su i najaktivnija sekcija društva. Predstavljeni raskošnom odjećom, uglađenim baroknim manirama, skladnim plesnim pokretima gostuju na otvaranju brojnih priredbi i manifestacija u Poreču pa i šire. U ovom su segmentu angažirani stručni suradnici iz Italije, vrsni poznavatelji baroknih plesova, glazbe i kostimografije. Muzikologinja i profesorica renesansnih i baroknih plesova Ilaria Sainato, pruža poduku članovima društva tehnikama baroknih plesova uz izvornu baroknu glazbu, oživljenu na temelju notnih zapisa iz 18. st. koji se čuvaju u Zavičajnom muzeju Poreštine. Plesne se radionice organiziraju za odrasle i za djecu. Dječje plesne radionice organiziraju se u ljetnim mjesecima, dok se odrasli plesači sastaju jednom do dva puta tjedno tijekom cijele godine. (ibidem, str. 9)

Na temelju izvornih notnih zapisa iz 18. stoljeća koji se čuvaju u Spomeničkoj knjižnici Muzeja priređuje se repertoar glazbe koja se slušala na istarskom prostoru tijekom 18. stoljeća. Time se mnoge skladbe koriste kao podloga za rad radionice baroknih plesova što je omogućilo stvaranje ambijentalnog ugođaja onoga vremena. (Parentium: Porečka Giostra u funkciji zaštite nematerijalne kulturne baštine, nije paginirano, 19. 2. 2018.)

Slika 5. Barokni ples

Izvor: Arhiva Društva prijatelja Giostre

d) Dramske i krojačke radionice

Zanimljive priče i dogodovštine obitelji koje su živjele u Poreču u 17. i 18. stoljeću same po sebi bile su dobar materijal za scenska uprizorenja. (Poropat, op. cit., str. 11)

Slika 6. Scensko uprizorenje s Giostre

Izvor: <http://giostra.info/o-nama/teatar/>, Giostra, Teatar (19. 2. 2018.)

Kostimiranje sudionika odjećom trebalo je odgovarati povijesnom razdoblju koje se oživljava. Postojala je mogućnost nabave odgovarajućih kostima, no prevagnula je ideja stvaranja vlastitog kontingenta kostima za festival. Detalje o modi porečkog baroka pružili su arhivski izvori. Broj kostima u društvu povećava se svake godine kako bi se što autentičnije i uvjerljivije oživjeli porečki povijesni likovi. Paralelno s dizajniranjem i šivanjem baroknih kostima od strane modnih stručnjaka, sami članovi društva pokrenuli su krojačku radionicu, gdje proučavanjem modnih zakonitosti iz tog razdoblja kreiraju odjevne predmete. (ibidem, str. 12)

Slika 7. Članovi društva u baroknim kostimima

Izvor: <http://www.muzejporec.hr/hr/giostra/>, Zavičajni muzej Poreštine, Giostra (19. 2. 2018.)

e) Likovna radionica „*Budimo kreatori mode iz doba Giotre – od ideje do realizacije*“

U prethodnim godinama u sklopu Giotre organizirala se radionica pod nazivom „*Budimo kreatori mode iz doba Giotre - od ideje do realizacije*“. Provedena je usklopu aktivnosti Društva prijatelja Giotre, u suradnji s Društvom „*Naša djeca*“ Poreč. Naglasak je na razvijanju kreativnosti i likovnom izričaju s ciljem edukacije djece osnovnoškolske dobi o značajkama kulture odijevanja i novovjekovne povijesti Poreča.

Radionica se realizirala sredstvima Ministarstva kulture Republike Hrvatske te vlastitim sredstvima. Radionica je zamišljena u tri dijela, učenici najprije usvajaju znanja o novovjekovnoj povijesti svoga grada u 17. i 18. stoljeću te o značajkama kulture odijevanja u baroku. Zatim, djeca uče tehnike modnog crteža i izrađuju skicu vlastitog baroknog kostima tehnikom ugljena. Na samom kraju, drvenim bojicama izrađuju definitivni crtež. Nakon toga, radovi se šalju na ocjenjivanje stručnom žiriju, koji ih ocjenjuje u 5 kategorija, i to prema dobnim skupinama. Na temelju nagrađenih radova nabavljaju se materijali i šivaju kostimi. Autori svoje kostime predstavljaju javnosti u sklopu modne revije „*Moda porečkog baroka*“ koja se održava u okviru *Porečkog povijesnog festivala* te na izložbi radova s radionice. (ibidem, str. 13, 14)

Slika 8. Budimo kreatori mode iz doba Giostre

Izvor: <https://www.parentium.com/prva.asp?clanak=27078>, Parentium, Budimo kreatori mode iz doba Giostre - od ideje do realizacije (19. 2. 2018.)

f) Radionica za dobošare

Radionica je pokrenuta 2011. godine, obuhvaća djecu mlađeg uzrasta, koja će se upoznati s ovim udaračkim instrumentom i svladati osnovne ritmove, nakon čega će u

rujnu moći nastupiti na *Porečkom povijesnom festivalu*. Cilj je stvoriti vlastitu grupu dobošara kako bi vlastitim snagama obogatili festival, s obzirom na to da je do sada ulogu zabavljača imala gostujuća skupina iz Italije. (ibidem, str. 14)

g) Igraonica „*Skriveno blago porečkog baroka*“

Godine 2011. u sklopu muzejske edukativne djelatnosti organizirana je potraga za blagom simboličnog naziva „*Skriveno blago porečkog baroka*“, s ciljem upoznavanja kulturnih i povijesnih znamenitosti grada Poreča, a s posebnim naglaskom na znamenitosti iz razdoblja baroka. Sudjelovala su dva tima po sedmero igrača. Svi timovi kreću istodobno iz dvorišta Zavičajnog muzeja Poreštine, nakon što dobiju prvu omotnicu i pročitaju upute. Nakon pronalaska lokacije i rješavanja zadatka, uzimaju drugu omotnicu, kreću na novu lokaciju, rješavaju zadatak vezan uz nju, slijedi treća omotnica i tako redom. Rješava se devet zadataka na devet lokacija koje su označene na karti. Zadaci se rješavaju po redu, a nakon rješavanja zadnjeg zadatka timovi se vraćaju sa svim omotnicama na cilj, u dvorište muzeja gdje se zbrajaju bodovi i proglašava pobjednik. (ibidem, str. 14, 15)

h) Vitezovi Giostre

Središnji događaj Festivala je viteški turnir Giostra po kojem je manifestacija i dobila ime. Iako je to bila okosnica oko koje se počela graditi priča festivala, sve do 3. Porečkog povijesnog festivala (2009.), ona nije bila realizirana. Na prvom viteškom turniru koji se održao sudjelovalo je sedmero vitezova koji su članovi Društva prijatelja Giostre, te sedmero profesionalnih jahača, članova istarskih jahačkih klubova koji su nastupali u drugoj trci kao festivalski gosti. Time je formirana mala skupina jahača zaduženih za oživljavanje povijesnog viteškog turnira – *Giostre*. Treninzi jahanja se održavaju u dvama konjičkim klubovima u Istri, a osim sportskog karaktera, jahači su prolazili i usvajali povijesna znanja o Giostri. (ibidem, str. 15)

8. POREČKI POVIJESNI FESTIVAL - GIOSTRA

U Poreču se razvio projekt pod nazivom *Porečki povijesni festival – Giostra*. Pokrenut je 2007. godine kao projekt zaštite nematerijalne kulturne baštine i upotpunjavanja kulturno-turističke ponude u gradu Poreču. Nastao je u organizaciji Studija 053 iz Poreča i Turističke zajednice Grada Poreča te pod pokroviteljstvom Grada Poreča, a savjetodavnu ulogu u osmišljavanju projekta imala je ravnateljica muzeja Elena Uljančić-Vekić. (Giostra: O nama, nije paginirano, 20. 2. 2018.)

Riječ je o jednom od nekoliko desetaka kostimiranih povijesnih prikazivanja događaja koji se zbivaju u Hrvatskoj u posljednjih petnaestak godina, a temelje se na tzv. oživljenoj povijesti.

Što je zapravo Giostra? Poznat je podatak da je u Poreču 8. svibnja 1672. godine, na dan sv. Mihovila, organizirana svečanost *Fiera franca triduana* na kojoj se održavalo natjecanje u samostrelu te plesovi i razne pučke igre. Glavni događaj ove svečanosti bio je popularni viteški turnir, zvan *Giostra*. Prvi dokument u kojemu se turnir detaljno opisuje potječe iz 1745. godine, a upravo će Giostra postati polazištem festivala. (Poropat, op. cit., str. 5, 6)

Sudionicima na festivalu omogućena je personalizacija s likovima iz prošlosti dodjeljivanjem stvarnih povijesnih imena i biografija svakom članu društva, koliko su to dozvoljavali povijesni izvori. (ibidem, str. 6)

Poreč se u dane Festivala vraća u razdoblje 18. stoljeća, dočaravajući posjetiteljima gospodarski, demografski, socijalni i društveno-politički uspon Poreča iz tog razdoblja. (Giostra, op. cit.)

Slika 9. Programska knjižica Giostra

Izvor: Arhiva Društva prijatelja Giostre

Pokretanjem ove manifestacije uspostavljena je suradnja s brojnim porečkim i inozemnim institucijama, udrugama, društvima i poslovnim subjektima koji su se uključili u doprinos programu festivala. Prvih godina program festivala su većinom kreirale gostujuće skupine; neki od njih su: rapski samostreljari i samostreljari iz Republike San Marino, sokolari iz Šibenika, Udruga „Lipicanska barokna raskoš“ iz Samobora, Hrvatsko građansko društvo Crne Gore iz Kotora i dr. (Poropat, op. cit., str. 6)

8.1. Gastro priča i sajam Giostre

Giostra ima i svoju gastronomsku priču. Zajedno s Turističko-ugostiteljskom školom Antona Štifanića iz Poreča osmišljen je jelovnik kojim su oživljena jela s porečkih stolova koja su se posluživala prije tri stotine godina. Iako u porečkom muzeju nema sačuvanih

recepata iz tog razdoblja, u osmišljavanju jelovnika poslužili su trgovački listovi s popisima namirnica i inventurne knjige kuhinjskog pribora, a kao savjetnik korištena je i mletačka kuharica. Temeljnu okosnicu prehrane činile su žitarice i mahunarke. Riba je bila svakodnevno uvrštena u jelovnik Porečana, od mesa se koristila uglavnom svinjetina, janjetina, govedina, piletina, a od sireva ovčji, kozji i kravlji sir. Na temelju proučenih izvora i građe oblikovan je Giostra jelovnik u kojem su se mogla pronaći različita jela s prethodno navedenim namirnicama. Povrće koje potječe s američkog kontinenta kao što je rajčica, kukuruz i krumpir u 18. stoljeću još nije bilo u široj uporabi. Uz Giostra jelovnik dodana je povijesna vinska karta na koju su uvrštena samo vina koja se spominju u arhivskim zapisima. To su tri sorte vinove loze koje su se uzgajale na ovim područjima, malvazija, teran i muškati.

Na povijesnom sajmu Giostre sudjeluju obrtnici i trgovci gdje posjetitelji mogu upoznati stare zanate i običaje, kupiti originalne suvenire. Posebnost daje činjenica da obrtnici nose povijesnu odjeću i stvarna porečka povijesna imena. Giostra sajam povijesnog naziva "*Fiera Franca Triduana*" održava se na Trgu slobode u Poreču. (Giostra, op. cit.)

Slika 10. Sajam Giostre

Izvor: <http://giostra.info/foto-2/giostra-tr-2010/>, Giostra, Foto (20. 2. 2018.)

Slika 11. Presentacija starih običaja

Izvor: <http://giostra.info/foto-2/giostra-tr-2010/>, Giostra, Foto (20. 2. 2018.)

8.2. Glazba, ples i teatar na povijesnom festivalu

Na festivalu se izvodi izvorna barokna glazba koja je oživljena na temelju notnih zapisa iz 18. st., a čuvaju se u Zavičajnom muzeju Poreštine. U povijesti ples je bio jedan od važnijih oblika zabave i druženja. Giostranti nas vraćaju u 18. stoljeće oživljavajući barokne plesove iz porečkih plemićkih salona, odjeveni u raskošnoj odjeći, s uglađenim baroknim manirama i skladnim plesnim pokretima. Oživljavanje baroknih plesova utemeljeno je na izvornim notnim zapisima iz 18. stoljeća te su na temelju njih stvorene barokne plesne koreografije. Izvedba baroknih plesova zahtjeva otmjenost, brz i precizan rad nogu, kontrolu tijela, možemo reći da je ovakav ples spoj pokreta i visoko razvijene tehničke međuigre između plesa i glazbe. (loc. cit.)

Priče i dogodovštine obitelji iz 17. i 18. stoljeća prerasle su u scenska uprizorenja koja se prikazuju na Festivalu. Dramska predstava u četiri čina „*Porečke legende*“ oživjela je priče četiriju stvarnih plemićkih obitelji: Sincich, Becich, Pavano i Corsini.

Predstava je uprizorena u sklopu festivala 2009. i 2010. godine. Predstava se odvijala na četiri različite lokacije u gradu kako bi gledateljima što bolje dočarala povijest grada. Sudjelovali su glumci-amateri, polaznici dramske radionice Društva prijatelja Giostre. Porečka publika je ovaj dramski komad primila s velikim oduševljenim, nakon čega su predstave izvedene i u porečkom kazalištu. Također, izvedene su i razne druge dramske predstave, primjerice, 2012. godine izvedena je predstava pod nazivom *Iustitia 1699*. Radnja prikazuje događaj kada je ozloglašeni razbojnik Domenico Furlan uništio svetohranište porečke Bazilike ukravši zlato i srebro koje ga je krasilo. Osim dramskih predstava predstavljani su i mjuzikli kao što je i “*Viva la Giostra!*” u kojem je sudjelovalo preko 100 Porečana: pjevača, glumaca, plesača, glazbenika i zabavljača. (loc. cit.)

Slika 12. Dramska predstava

Izvor: <http://giostra.info/foto-2/giostra-2010/>, Giostra, Foto (20. 2. 2018.)

8.3. Moda baroka

Sudionici festivala nastupaju u baroknim kostimima, koji su prepoznatljivi po raskošnost materijala i posebnim uzorcima. Za upoznavanje mode baroka poslužili su arhivski izvori koji pružaju detalje o modi tog doba. Inspiraciju za kreiranje povijesnih kostima, šešira, cipela, torbica i ostalih modnih dodataka pružili su povijesni dokumenti ali i umjetnička djela toga vremena.

Slika 13. Ženske barokne haljine

Izvor: <http://www.regionalexpress.hr/site/more/u-poreu-od-petka-traje-9.-giostra-porechki-povijesni-festival>, Regional Express (20. 2. 2018.)

Porečkim plemkinjama haljine su šivali krojači koji su u grad pristizali izravno iz Venecije. U porečkim su se trgovinama mogle nabaviti razne tkanine talijanske, flamanske i francuske provenijencije koje su prerasle u prekrasne odjevne predmete, krasile plemenite gospođe. Za ženske su se haljine koristile fine i lagane tkanine koje su

većinom bile ukrašene čipkom, ona je mogla biti obična ali i od srebrnih niti. Raznovrsne svile koristile su se za svečanije oprave koje su često bile izvezene cvjetnim uzorcima, najčešće tulipanima, karanfilima i ružama. Haljine dama bogatijih društvenih slojeva imale su i skupocjenije dekoracije poput srebrnih i zlatnih šljokica. Kod mlađih su žena prevladavali svijetli tonovi, dok su starije gospođe pretežno birale tamne nijanse. Postavljanjem košara na bokovima (*paniers*) isticala se ženstvenost, iznad njih odijevala se jednostavna podsuknja. Struk je bio u snažnom kontrastu sa širokim bokovima, bio je stisnut bogato ukrašenim korzetima. Dekolte je bio lagano otvoren, najčešće četvrtastog oblika. Tročetvrtinske rukave višeslojno su krasile bogate čipke. Šalovi su bili od svile ili čipke. Od ostalih dodataka koristili su se mufovi, rukavice, lepeze, torbice i cipele. (loc. cit.)

Za muške odjevne predmete koristile su se lagane tamne tkanine, najčešće od satena, ali i od baršuna koje su se često krasile cvjetnim uzorcima. Tipičan plemićki muški kostim 18. stoljeća sastojao se od nekoliko dijelova. Strukirana jakna, velada, sezala je do koljena, na bokovima se otvarala u raskošne volane, rukavi su bili široki s velikom manžetom, a sve je bilo urešeno srebrnim aplikacijama cvjetnih motiva. Ispod jakne nosio se prsluk zvan *camisiola* ili *sottoveste*. Tkanine su uvijek bile birane tako da boje gornjeg i donjeg sloja budu u skladu. Dugmeta na prsluku bila su gusto prišivena. *Camisiola* je imala vezice sa stražnje strane u visini struka koje su omogućavale strukiranost tijela. Dnevna košulja bila je širokog kroja ukrašena čipkom na rukavima. Oko vrata stavljala se skupocjena čipkasta kravata. Posljednji dio kostima predstavljale su polupripijajuće hlače pod nazivom *bragioni* ili *calzoni*, a sezale su do ispod koljena gdje su bile pričvršćene dugmetima. Čarape su bile svilene, a cipele s malo podignutom petom koje je sprijeda krasila četvrtasta kopča. Najzastupljenije pokrivalo za glavu bio je trorogi šešir koji se nazivao *tricornio*. U hladnijim razdobljima nosio se plašt, još zvan *tabarro*, najčešće crne boje. (loc. cit.)

Slika 14. Barokni kostimi

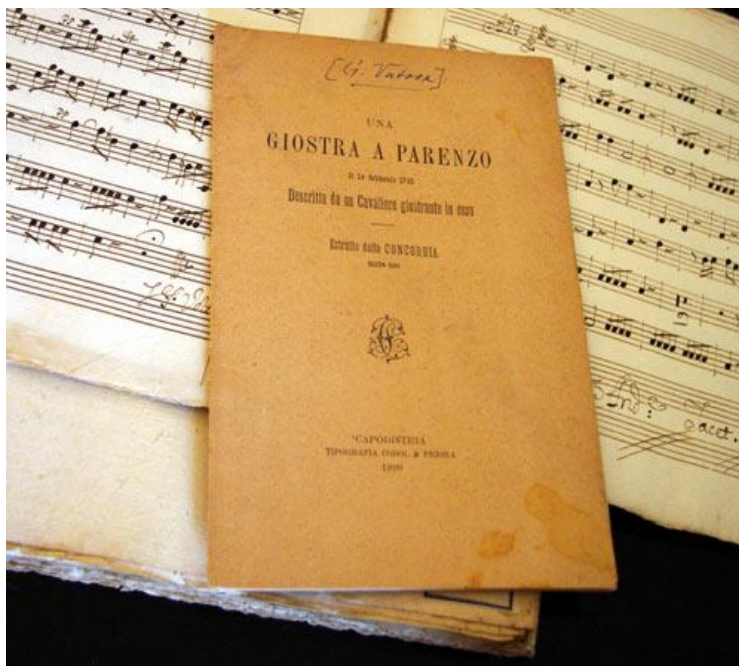
Izvor: Arhiva Društva prijatelja Giostre

8.4. Viteški turnir

Konjička utrka vitezova pod nazivom Giostra po kojoj je manifestacija i dobila ime održava se prema zapisima o viteškom nadmetanju održanom u Poreču 14. veljače 1745. godine. (loc. cit.)

Konjička utrka odnosno viteški turnir koji se održava u sklopu Porečkog povijesnog festivala postao je najatraktivniji dio ove manifestacije. Nekadašnji vitez natjecatelj u viteškom turniru i općinski kancelar Bartolomeo Rigo pohranio je dokumente o viteškom nadmetanju u knjizi terminacija novigradske kancelarije. Dokument je objavljen u Kopru 1890. godine, u knjižici pod nazivom *Una Giostra a Parenzo* u kojoj se detaljno opisuje održavanje konjičke utrke. (Poropat, op. cit., str. 15)

Slika 15. Na aukciji kupljen dokument u kojem se opisuje održavanje Giostre

Izvor: <https://www.parentium.com/prva.asp?clanak=22575>, Parentium (20. 2. 2018)

Rigo je zapisao kako je na obali bilo podignuto raskošno trkalište dužine oko sto koraka (cca. 180 m), široko na početku oko deset stopa (cca. 36 m), a koje se prema kraju sužavalo na samo pet stopa (cca. 1, 80 m). Kao idealno trkalište tih dimenzija odabrana je travnata površina u uvali Peškera gdje se danas održava viteški turnir.

U dokumentu se spominje da je trkalište bilo ljevkastog oblika podijeljeno crvenim obilježjima u tri dijela, unutar kojih je natjecatelj u igri, trebao poštivati vrijeme određeno za bacanje koplja kako bi stigao do Saracena (mete). U utrci se moralo poštivati petnaest strogih pravila ako ne bi došlo do gubitka bodova. Sva koplja morala su biti istih dimenzija, oblika i kakvoće. Natjecatelju je prijetio gubitak boda ako tijekom natjecanja izusti ijednu riječ, ako mu izađe noga iz stremena, ako kopljem okrzne trkalište ili bok konja, te u slučaju da konj na početku trke krene u suprotnom smjeru. Ukoliko bi mu ispalo koplje iz ruke konjanik bi izgubio dva boda. Svaki pogodak u Saracena od vrha čela do trepavica nosio je tri boda, pogodak od trepavica do ustiju dva boda, dok u području od ustiju do kraja brade jedan bod. (ibidem, str. 16)

Plemstvo je promatralo natjecanje s raskošne bine. Na desnoj strani trkališta nalazila se garda od sto vojnika i časnika koji su jamčili red. Gradske zidine i prozori koji su gledali na trkalište bili su raskošno okićeni najrjeđim uresima, a u luci su se nalazile raskošno ukrašene galije. U igri je sudjelovalo osam konjanika. Svaki konjanik je imao svog predvodnika (pješaka) i sekundanta (kuma) na konju. Prije turnira svi konjanici i kumovi uputili bi se prema palači glavnog meštra igara (Mastro di Campo), na raskošni domjenak. Oko 20 sati predvođeni Meštrom, zaputili bi se prema trkalištu. Koplja su im nosili kumovi, a u povorci su išli poredani po starosti. Prodefilirali bi trkalištem u dva smjera. (Giostra, op. cit.)

Na prvi takt kum bi predao koplje natjecatelju, na drugi je znak predvodnik prodefilirao trkalištem do krajnjeg dijela kako bi zastupao prava svog konjanika. Na treći znak konjanik bi započeo trku rukujući kopljem u područjima utvrđenim znakovima. Natjecalo se u tri trke. Nakon posljednjeg, suci su na meti provjeravali rezultate i proglasili najboljeg. Po zapisima općinara Rige, Giostra nije završavala proglašenjem najboljeg. Konjanici bi započeli još jednu trku na Saracena koju bi potakle plemkinje, a odigrala se po istim pravilima. Pobjednik bi osvojio veličanstveni zlatni tanjur Masgalano. Zatim je slijedio još jedan dvoboj između pobjednika Masgalana i pobjednika Saracena.

Nakon viteškog turnira natjecatelji u Giostri okupili bi se na obilnoj večeri kod pobjednika, a idući dan ponovno i na svečanom ručku kod kapetana mletačke flote i pokrovitelja Giosre. (Giostra, op. cit.)

Slika 16. Konjanik

Izvor: <http://giostra.info/foto-2/giostra-2010/>, Giostra, Foto (20. 2. 2018.)

Slika 17. Trkalište u uvali Peškera

Izvor: http://giostra.info/foto-2/giostra-tr_2010/, Giostra, Foto (20. 2. 2018.)

9. VALORIZACIJA I POZNAVANJE NEMATERIJALNE KULTURNE BAŠTINE KROZ MANIFESTACIJU GIOSTRA

Uz prikaz porečke zavičajne baštine, za potrebe ovoga rada istražena je razina poznavanja nematerijalne baštine od strane građana uz naglasak na Porečki povijesni festival Giostru te valorizacija ovakvog načina prezentiranja povijesne ostavštine. Istraživanje je provedeno u skupinama različite životne dobi, od 17 do 60 godina. Obavljen je neformalni razgovor i intervju otvorenog tipa s nasumičnim odabirom ispitanika, građanima Poreča i okolnih područja koji su bili voljni odgovoriti na kratka pitanja. Na temelju postavljenih pitanja dobiveni su određeni podatci koji omogućuju donošenje okvirnih zaključaka o razini poznavanja manifestacije i njezine valorizacije od strane ispitanih osoba/gr građana.

Pitanja su bila sljedeća:

1. Znete li koji se sve kulturni događaji održavaju u Poreču?
2. Jeste li čuli za Porečki povijesni festival Giostru? Što mislite što se promiče ovom manifestacijom?
3. Što vas je potaklo da posjetite ovu manifestaciju?
4. Možete li reći kakav je dojam manifestacija ostavila na vas?
5. Što vam se na ovoj manifestaciji najviše svidjelo?
6. Mislite li da bi se trebalo dati podršku ovakvom tipu manifestacija? Zašto?

Ispitano je 20 osoba različite životne dobi čime se došlo do zanimljivih podataka. Ispitanici su na prvo pitanje odgovarali vrlo jednolično. Odgovori su bili "Sv. Mauro", "Naš kanat je lip", a među najčešćim odgovorima našla se "Giostra". Većina je ispitanika čula za povijesni festival Giostru. Na pitanje što se promiče ovom manifestacijom prvenstveno je većina ispitanika istaknula da je naglasak na oživljavanju povijesti, prenošenju kulturne baštine na sljedeće generacije i učenju mladih o starim zanatima i

običajima te općenito životu koji se nekad živio. Manifestaciju je posjetila samo nekolicina ispitanih osoba, ponajviše oni mlađe životne dobi. Oni stariji upoznali su se i čuli su za manifestaciju putem medija. Razlozi osoba koje su odlučile posjetiti manifestaciju bili su prvenstveno znatiželja, izgled oživljene povijesti iz 18. stoljeća. Ostale je ispitanike privukla reklama u medijima ili su već ranije stekli dobre vlastite dojmove kao i dojmove drugih pa odlučili manifestaciju ponovno posjetiti. Sve ispitanice koje su posjetile manifestaciju nose vrlo pozitivne dojmove. Ispitanicima, ovisno o životnoj dobi, svidjele su se različite stvari. Onima mlađima pozornost je zaokupila dječja radionica i gađanje strijelom dok su starije osobe pretežito bile složne da im se najviše svidjeo sajam Giostre gdje su se nudili različiti proizvodi, predstavljali stari zanati i običaji. Obje su dobne skupine ipak dijelile mišljenje da viteški turnir zauzima posebno mjesto na ljestvici sviđanja. Na zadnje su pitanje svi ispitanici potvrdno odgovorili. Ispitani građani žele da se takve manifestacije sve više održavaju, žele da se nematerijalna baština u ovakvom smislu sve više promovira i prikaže javnosti kako bi se mlađe generacije mogle upoznati s poviješću, kulturnom baštinom uopće te tako i sami nastavili prenositi baštinske vrijednosti.

Prema dobivenim podacima, može se reći kako građani Poreča i okolice imaju relativno dobro stajalište i svijest o promicanju nematerijalne baštine. Može se zaključiti kako je ispitanicima bitna povijest grada, a još bitniji njezin opstanak. Pohvalno je što građani imaju veliku svijest o kulturnom identitetu. Poznavanje festivala Giostre kao jednog od najvećih kulturnih događaja Poreča bilo je i očekivano, ali je malo razočaravajuće što starije stanovništvo za manifestaciju još uvijek zna samo preko medija. No ipak, ovdje se radi o manjem broju građana koji najčešće žive u okolnim područjima grada Poreča. Ispitan je samo mali broj stanovništva tog područja. No, ono što već i ovaj mali i slučajni uzorak pokazuje, jest, da zavičajna povijest i kulturna baština još uvijek imaju posebnu vrijednost među stanovnicima.

10. ZAKLJUČAK

Nematerijalna kulturna baština kao dio kulture svakom pojedincu pruža osjećaj pripadnosti te je bitna smjernica u očuvanju kulturnog identiteta. Očuvanjem kulturne baštine promiče se kulturna raznolikost, kreativnost koja se prenosi iz generacije u generaciju. Kultura se njeguje i prenosi sljedećim naraštajima kao najveće blago, stoga njezini nositelji trebaju njegovati i čuvati kulturnu baštinu te što je moguće bolje, prenijeti djeci, njenim budućim nositeljima. Stanovništvu treba podizati svijest o vrijednosti kulture, razviti osjećaj ponosa, kulturnog identiteta i očuvanja za materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu, a to se provodi kroz prezentacijske aktivnosti kojima se šira javnost i zajednica upoznaju sa vrijednostima kulturne baštine.

Ovaj rad pisan je s ciljem uočavanja vrijednosti nematerijalne kulturne baštine i vrijednosti njezinog prenošenja i prezentiranja javnosti, i to na primjeru Porečkog povijesnog festivala Giostre. Stupanj važnost njegovanja i čuvanja kulturne baštine leži u građanima, stoga je potrebno stvoriti kulturnu svijest građana koji su privrženi zajednici te koji aktivno djeluju na zaštiti i očuvanju baštine i povijesti grada za generacije koje dolaze.

Poreč je grad neprocijenjivog povijesnog i kulturnog značenja koji nastoji sačuvati tradiciju i običaje. Kulturi pridaje veliku važnost te uz brojne regionalne i lokalne aktere veliku važnost daje očuvanju kulturnog dobra i obavljanju poslova zaštite kulturne baštine. Porečki povijesni festival Giostra kao najpoznatija kulturna manifestacija grada Poreča održava se već jedanaest godina za redom što pokazuje veliku inicijativu i ustrajnost njezinih pokretača za očuvanjem i daljnjim prenošenjem nematerijalne kulturne baštine kao najvažnijeg blaga ovoga grada. Društvo prijatelja Giostre kao jedan od važnijih suorganizatora ovoga festivala čije se djelovanje provodi kroz radionice i aktivnosti nastoji podizati svijesti o važnosti porečke materijalne i nematerijalne kulturno-povijesne baštine te upotpunjavati kulturno-turističku ponudu u gradu Poreču. Poseban naglasak daje organizaciji Giostre – Porečkog povijesnog festivala koji je bio povod osnivanju Društva prijatelja Giostra. Udruga nastoji kod svojih članova i šire javnosti razvijati osjećaj pripadnosti i identiteta te poticati razvoj volonterizma.

Grad Poreč je iznimno bogat kulturnom baštinom koju je važno prepoznati. Istražujući stupanj valorizacije i poznavanja nematerijalne kulturne baštine, stječe se dojam da grad Poreč uspješno prenosi tradicijsku kulturu i ljubav prema kulturnoj baštini koju javnost i građanstvo dobro prepoznaju. Čuvanje starine čini veliko bogatstvo zajednice u kojoj živimo te zbog toga danas u svijetu globalizacije treba više pozornosti pridavati očuvanju nacionalnog blaga, čuvanju tradicije i običaja naših predaka jer ćemo jedino tako očuvati nacionalni identitet.

LITERATURA

KNJIGE:

1. Botica, S. (1995.) *Hrvatska usmenoknjiževna čitanka*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Botica, S. (2013.) *Povijest hrvatske usmene književnosti*. Zagreb: Školska knjiga.
3. Marasović, T. (2001.) *Kulturna baština 1*. Split: Veleučilište u Splitu.
4. Orlić D. i sur. (1985.) *Poreč*. Zagreb: Spektar.
5. Orlić, D. (2006.) *Poreč: Povijest, kultura, umjetnost, prirodne ljepote, turizam*. Zagreb: Turistička naklada.

ZAVRŠNI RADOVI:

1. Radoš, S. (2017.) *Kulturno-povijesno nasljeđe Poreča* (završni rad). Dostupno na: file:///C:/Users/Dell%20PC/Desktop/rados_sara_unipu_2017_zavrs_sveuc.pdf. (Pristupljeno: 16. 2. 2018.)
2. Poropat, E. (2011.) *Edukativna djelatnost Zavičajnog muzeja Poreštine – Museo del territorio Parentino na primjeru Društva prijatelja Giostre* (pisani rad za stručni ispit)

STRUČNI ČLANCI (ONLINE):

3. Brajčić, M. (2013.) *Dijete i kulturna baština – učenje u muzeju*. Sveučilište u Splitu. Dostupno na: <https://www.ffst.unist.hr/images/50013806/Marija.Brajcic.DIJETE.I.KULTURNA.BASTIN.A.UCENJE.U.MUZEJU.pdf>. (Pristupljeno: 6. 2. 2018.)

4. Kusić, A., Šimundža, D. (1981.) *Uloga i značaj UNESCO-a u svijetu*. Dostupno na:

[file:///C:/Users/Dell%20PC/Downloads/CUS1981_1_06_Kusic_Simundza_UNESCO%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Dell%20PC/Downloads/CUS1981_1_06_Kusic_Simundza_UNESCO%20(1).pdf). (Pristupljeno: 28. 12. 2017.)

5. Mišković, D. (2009.) *Istarska kulturna strategija*. Dostupno na: https://www.istra-istria.hr/uploads/media/Istarska_kulturna_strategija.pdf. (Pristupljeno: 28. 12. 2017.)

POPIS RJEČNIKA:

1. Anić, V. (1998.) *Rječnik hrvatskog jezika*. Zagreb: Novi Liber.

MREŽNI IZVORI:

1. Etnografski muzej Istre. Centar za nematerijalnu kulturu Istre. Dostupno na: <https://www.emi.hr/index.php?grupa=1&stranica=27&jezik=hr>. (Pristupljeno: 23. 12. 2017.)

2. Giostra. O nama. Dostupno na: <http://giostra.info/o-nama/>. (Pristupljeno: 20. 2. 2018.)

3. Grad Poreč. Upravni odjeli grada. UO za prostorno planiranje i zaštitu okoliša. Dostupno na: <http://www.porec.hr/prva.aspx?stranica=164&pid=61>. (Pristupljeno: 5. 1. 2018.)

4. Grad Poreč. Zavičajni muzej i galerije. Dostupno na: <http://www.porec.hr/prva.aspx?stranica=115&pid=16>. (Pristupljeno: 5. 1. 2018.)

5. Hrvatska enciklopedija. Kultura. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=34552>. (Pristupljeno: 5. 1. 2018.)

6. Istrapedia. Konzervatorski odjel u Puli. Dostupno na: <http://www.istrapedia.hr/hrv/1367/konzervatorski-odjelu-puli/istra-a-z>. Pristupljeno: (23. 12. 2017.)

7. Istrapedia. Poreč. Dostupno na: <http://www.istrapedia.hr/hrv/693/porec/istra-a-z/>. Pristupljeno: (16. 2. 2018.)

8. Kultura i identitet. str. 118. Dostupno na: <https://www.scribd.com/doc/93432469/Kultura-i-identitet>. Pristupljeno: (28. 12. 2017.)

9. LAG, Središnja Istra. Grad Poreč. Dostupno na: <http://lag-sredisnjaistra.hr/podrucje-lag-a/grad-porec/>. Pristupljeno: (19. 3. 2018.)

10. Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. Nematerijalna kulturna baština. Dostupno na: <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=3639>. Pristupljeno: (23. 12. 2017.)

11. Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. UNESCO – kultura. Dostupno na: <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=4642>. Pristupljeno: (23. 12. 2017.)

12. Parentium. Porečka Giostra u funkciji zaštite nematerijalne kulturne baštine. Dostupno na: <https://www.parentium.com/prva.asp?clanak=22575>. Pristupljeno: (19. 2. 2018.)

13. Univerzalna deklaracija UNESCO-a o kulturnoj raznolikosti. Kulturna raznolikost i kreativnost (članak 7). str. 3. Dostupno na: http://www.unesco.org/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/diversity/pdf/declaration_cultural_diversity_hr.pdf. Pristupljeno: (23. 12. 2017.)

14. Zavičajni muzej Poreštine/Museo del territorio parentino. O muzeju. Dostupno na: <http://www.muzejporec.hr/hr/o-muzeju/>. Pristupljeno: (19. 2. 2018.)

POPIS FOTOGRAFIJA

Slika 1. Dvorište lapidarija Muzeja	16
Slika 2. Poreč u 18. i 19. stoljeću	22
Slika 3. Poreč danas	23
Slika 4. Prvo zajedničko fotografiranje članova Društva prijatelja Giostre	25
Slika 5. Barokni ples.....	28
Slika 6. Scensko uprizorenje s Giostre.....	28
Slika 7. Članovi društva u baroknim kostimima	29
Slika 8. Budimo kreatori mode iz doba Giostre	30
Slika 9. Programska knjižica Giostra.....	33
Slika 10. Sajam Giostre.....	34
Slika 11. Presentacija starih običaja.....	35
Slika 12. Dramska predstava	36
Slika 13. Ženske barokne haljine	37
Slika 14. Barokni kostimi	39
Slika 15. Na aukciji kupljen dokument u kojem se opisuje održavanje Giostre..	40
Slika 16. Konjanik.....	42
Slika 17. Trkalište u uvali Peškera	42

PRILOZI

Prilog br.1: Intervju sa kustosom/muzejskim pedagogom Zavičajnog muzeja Poreštine,
Elenom Poropat Pustijanac

Intervju s Elenom Poropat Pustijanac o održavanju manifestacije *Porečkog povijesnog festivala Giostre*. Elena Poropat Pustijanac dio je muzejskog tima Zavičajnog muzeja Poreštine u svojstvu kustosa i muzejskog pedagoga.

1. Postoji li suradnja Društva prijatelja Giostre s vrtićima/školama? Što se nastoji postići tom suradnjom?

Vrlo važnu ulogu za stjecanje znanja o porečkoj kulturnoj baštini ima udruga „Društvo prijatelja Giostre“, kao i sam Zavičajni muzej Poreštine – Museo del territorio parentino. Već godinama postoji suradnja Udruge „Društvo prijatelja Giostre“ s porečkim osnovnim školama (OŠ Poreč i SEI-TOŠ Bernardo Parentin). Više puta su održana različita tematska predavanja kako bi se osnovnoškolskoj populaciji približile zanimljive teme iz porečke novovjekovne povijesti (političko-društveni život, plemićke obitelji, svakodnevni život, kultura prehrane i blagovanja, graditeljstvo u baroku). U posljednjih deset godina održane su brojne likovne, plesne, kreativne radionice i igraonice. Likovna radionica pod nazivom „Budimo kreatori mode iz doba Giostre - od ideje do realizacije“ (2009.-2012.) pokrenuta je s ciljem edukacije djece osnovnoškolske dobi o značajkama kulture odijevanja i novovjekovne povijesti Poreča, te razvijanja kreativnosti i likovnog izričaja, a prema pobjedničkim radovima šivani su potom dječji kostimi. Ostvarene su također i igraonice (lov na blago „Skriveno blago baroka“), plesne radionice i sl. Suradnjom sa odgojno-obrazovnim ustanovama nastoji se razviti interes za povijest i kulturnu baštinu, stvoriti motivaciju za učenje povijesti te poticati na marljivost, samostalnost, otvorenost za suradnju, kreativnost i intelektualnu radoznalost.

2. Recite nam nešto više o dječjim radionicama koje su uključene u manifestaciju, tko sudjeluje u njima, što djeca time ostvaruju?

U sklopu manifestacije već se nekoliko godina na Trgu slobode organizira „dječji kutak“, odnosno „Mini Giostra: edukativno-zabavne radionice i igraonice“. Namijenjene su djeci vrtićke i osnovnoškolske dobi, a vode ih stručne osobe - odgojiteljice predškolske djece i učiteljice razredne nastave. Na Mini Giostri djeca mogu sudjelovati u kreativnim radionicama na temu „Giostre“ čime se potiče i razvija kreativan rad, psihofizičke sposobnosti, fina motorika, manualne vještine te ujedno mogu kroz ciljanje pedagoške aktivnosti dodatno razviti područje interesa ili pronaći novo.

3. Pridružuju li se Porečkom povijesnom festivalu Giostra i strani gosti? Otkud dolaze?

„Giostra“ je porečka kulturno-turistička i edukativna manifestacija koju zajednički organiziraju Udruga „Društvo prijatelja Giostre“ i Studio 053, a uz domaćine Društvo prijatelja Giostre na Festivalu sudjeluju gosti iz Hrvatske i inozemstva: USB Poreč, Barokna plesna radionica OŠ Poreč, Mačevalački klub Špada – Poreč, Povijesna udruga Kaštel – Svetvinčenat, Lipicanska barokna raskoš – Zagreb, Hrvatska udruga kolekcionara, Zajednica Talijana Piran – Comunità degli Italiani Pirano (Slovenija), Associazione Giostra della Rocca iz Monselicea (Italija), Compagnia del Lupo Passante (Italija), Tamburi medioevali di Cividale del Friuli (Italija), Musica Antiqua Együttes (Mađarska). Gostiju iz inozemstva bude ovisno o godini od 30 do 70.

4. Koliko izlagača sudjeluje na manifestaciji i što se sve nudi?

U sklopu Festivala organizira se tradicionalni Giostra sajam pod nazivom “Fiera franca triduana”. Na njemu se svake godine predstavi 25-30 izlagača iz Istre i okolice koji nude široku paletu raznovrsnih, autohtonih i tradicionalnih proizvoda počevši od meda, maslinovog ulja, voća i marmelada, mesnih proizvoda do prirodne kozmetike i proizvoda od ljekovitog bilja, suvenira i predmeta za uspomenu. Osim toga, u

organizaciji Hrvatske udruge kolekcionara kulturne baštine iz Rijeke postavlja se sajam antikviteta i starina s ukupno oko 15 izlagača i antikvara. Sajam se odvija na Trgu slobode i dijelu Ulice Nikole Tesle.

5. Kakvu poruku želite poslati ovom manifestacijom?

Ovim se festivalom želi stvoriti slika destinacije s osmišljenom i sadržajnom kulturno-turističkom ponudom, koja među ostalim ima i povijesni festival. U turističkim destinacijama mora i sunca, kakvom se Poreč još uvijek predstavlja, kulturni resursi pridonose kvaliteti cjelokupne turističke ponude. Činjenica jest da se kulturni turizam izvrsno nadopunjuje s dominantnim masovnim turizmom, stoga bi festival trebao biti dobrodošla novina porečkog turizma. Festival bi trebao postati medij interpretacije povijesne baštine jer ovo je jedno od rijetkih mjesta koje nudi nekoliko različitih aspekata turističke ponude: informaciju, edukaciju i interakciju. I u tome je njegov potencijal.

6. Mislite li da je nematerijalna baština nedovoljno iskorištena? Smatrate li da bi se ljudi češće trebali osvrnuti na nju?

Pojam nematerijalna kulturna baština obuhvaća: prakse, predstave, izrazi, znanje, vještine, kao i instrumente, predmete, rukotvorine i kulturne prostori koji su povezani s tim, koje zajednice, skupine i, u nekim slučajevima pojedinci, prihvaćaju kao dio svoje kulturne baštine. Nematerijalnu kulturnu baštinu, koja se prenosi iz generacije u generaciju, zajednice i skupine stalno iznova stvaraju kao reakciju na svoje okruženje, svoje uzajamno djelovanje s prirodom i svoju povijest. Ona im pruža osjećaj identiteta i kontinuiteta te tako promiče poštovanje za kulturnu raznolikost i ljudsku kreativnost.

U svakoj sredini postoji određeni postotak ljudi koji pokazuju interes prema kulturno-povijesnoj baštini, a samim time posredno ili neposredno mogu doprinijeti spašavanju, čuvanju i zaštiti baštine. Ipak, smatramo da je nematerijalna kulturna baština - iako je stvoreno pozitivno okruženje za njezinu sve veću vidljivost i daljnje očuvanje - ipak još uvijek nedovoljno uključena u suvremeni život.